

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กรมศุลกากร เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีอากรจากการนำเข้าและส่งออกสินค้า จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต สำหรับสินค้าบางประเภท ภาษีเพื่อมหาดไทย จัดเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายอื่น กรมศุลกากรยังมีหน้าที่ในการสืบสวนป้องกันและปราบปรามการลักลอบและหลีกเลี่ยงภาษีอากรในทางศุลกากร สร้างความเป็นธรรมในทางภาษีอากร เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับของกลางและผู้กระทำผิดตลอดจนการควบคุมยานพาหนะและสินค้าที่นำเข้าและส่งออก ไม่ให้มีการลักลอบหรือหลีกเลี่ยงศุลกากร ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านการส่งเสริมการลงทุน เสนอแนะนโยบายการจัดเก็บภาษีอากรในทางศุลกากรต่อกระทรวง ได้แก่ การเสนอปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีศุลกากรให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจการค้า การลงทุนภายในและระหว่างประเทศ การลดและผูกพันอัตราอากรข้อตกลงระหว่างประเทศ (ประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร, 2544: 25)

จากเดิมกรมศุลกากรได้ใช้ระบบมือ (Manual System) ในการปฏิบัติพิธีการทางศุลกากร รวมถึงงานทางการเงินและบัญชี แต่เนื่องจากองค์กรต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดการกับเอกสารจำนวนมาก ทั้งการจัดเก็บ การจัดทำ และการจัดส่งระหว่างองค์กร อีกทั้งแต่ละจุดที่ได้รับเอกสารต้องบันทึกข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกครั้ง ทั้ง ๆ ที่เป็นเอกสารชุดเดียวกัน จึงได้เปลี่ยนมาใช้ระบบ EDI (Electronic Data Interchange) คือการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีหลักการคล้ายกับเครื่องโทรสาร ผู้ส่งข้อมูลและผู้รับจะต้องมีเครื่องโทรสาร เพื่อข้อมูลจะถูกส่งผ่านทางสายโทรศัพท์ แต่ในระบบ EDI จะใช้เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์แทน โดยผู้ให้บริการในการรับส่งข้อมูลคือ VAN (Value Added Network) ผู้ส่งข้อมูลเพียงแต่คีย์ข้อมูลที่ต้องการส่งลงพีซี โดยทำการระบุว่าส่งให้ใคร แล้วหมุนโทรศัพท์ส่งผ่านข้อมูลไปยัง VAN ซึ่งจะเอาข้อมูลของผู้ส่ง ไปใส่ตู้ไปรษณีย์ของผู้รับ โดยอัตโนมัติ ผู้รับมีกุญแจอิเล็กทรอนิกส์ มาเปิดตู้ไปรษณีย์ของตนเองเพื่อเอาข้อมูลไปดำเนินการต่อ ขั้นตอนข้างต้นจะทำโดยอัตโนมัติไม่มีเจ้าหน้าที่มาเกี่ยวข้องเลย แต่เนื่องจากผู้นำเข้า/ส่งออก และตัวแทนออกของ ที่ใช้ระบบ EDI ไม่สามารถส่งข้อมูลใบขนสินค้าผ่านระบบ EDI ได้ทั้งหมด เพราะหน่วยงานภาคเอกชนหลายแห่งที่เกี่ยวข้องยังมิได้เตรียมระบบ

คอมพิวเตอร์และเครือข่ายเชื่อมระบบ EDI กับกรมศุลกากร ทำให้ขบวนการปฏิบัติพิธีการนำเข้าและส่งออกไม่ครบวงจร อีกทั้งหน่วยวัดที่หน่วยงานแต่ละแห่งใช้แตกต่างกันทำให้เกิดความสับสนในการกรอกข้อมูล เช่น หน่วยปริมาณ/น้ำหนักที่กำหนดตามรหัสสินค้าของกรมศุลกากรแตกต่างกับหน่วย ปริมาณ/น้ำหนักที่กำหนดโดย BOI และ 19 ทวิ รวมทั้งการใช้งานทางการเงินและบัญชีบนระบบ EDI ยังเกิดความล่าช้า เนื่องจากการลงบัญชีในระบบ EDI นั้น แต่ละหน่วยงานต้องทำการรวบรวมข้อมูลการลงบัญชีส่งให้คลังจังหวัด เพื่อให้คลังจังหวัดเป็นผู้รวบรวมการลงบัญชีและนำเข้าสู่ข้อมูลไปยังระบบ GFMS ส่งผลให้การเรียกดูข้อมูลการบัญชีใน GFMS ล่าช้าไม่เป็นปัจจุบัน อีกทั้งการเรียกดูรายงานทางการเงินบนระบบ EDI ไม่สามารถทำได้ ซึ่งส่งผลให้ผู้บังคับบัญชาไม่มีข้อมูลในการตัดสินใจบริหารหน่วยงาน

แผนยุทธศาสตร์ของกรมศุลกากร คือการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ควบคู่ไปกับการปรับกระบวนการของกรมศุลกากรให้เป็นอิเล็กทรอนิกส์ หรือเรียกว่า e-Customs เป็นการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบการจัดสร้างโปรแกรมให้ทำงานอัตโนมัติอยู่บนเว็บไซต์ (Web Application) มาใช้ในการบริหารงานศุลกากร พร้อมกับการปรับระบบงานไปสู่ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ การทำให้ระบบการขนส่งสินค้ามีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้องทันสมัย ในวันที่ 1 มีนาคม 2551 กรมศุลกากรได้ยกเลิกการให้บริการในระบบ EDI และเริ่มให้บริการระบบ e-Customs ณ ด่านศุลกากร 46 ด่านทั่วประเทศ (กลุ่มการประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ระบบออนไลน์, 2551) ซึ่งในส่วนหนึ่งของระบบงานการเงินและบัญชี (Account System) ได้จัดทำโปรแกรมระบบงานให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงการคลังที่กำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บรายได้ประเภทภาษีอากรเชื่อมโยงข้อมูล (Interface) การจัดเก็บและนำส่งเงินจากระบบของหน่วยงานเข้าสู่ระบบ GFMS โดยกรมศุลกากรได้เริ่มดำเนินการครบถ้วนทุกหน่วยงานในสังกัดทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการนำระบบ e-Customs มาใช้ในงานด้านการเงินและบัญชีของด่านศุลกากรในสังกัดสำนักงานศุลกากร เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการนำระบบ e-Customs มาใช้ได้ทราบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีว่าได้ปฏิบัติงานสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกรมศุลกากรหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อทราบปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการนำระบบ e-Customs มาใช้ในงานด้านการเงินและบัญชีของด่านศุลกากรในสังกัดสำนักงานศุลกากร

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการนำระบบ e-Customs มาใช้ในงานด้านการเงินและบัญชีของด่านศุลกากร ในสังกัดสำนักงานศุลกากร
2. สามารถนำข้อมูลของการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานทางด้านการเงินและบัญชีใน e-Customs แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานทางด้านการเงินและบัญชีในส่วนของด่านศุลกากรต่าง ๆ

นิยามศัพท์

ปัญหา หมายถึง อุปสรรคที่ทำให้ไม่เกิดความสำเร็จ

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ หมายถึง ปัจจัยที่สนับสนุนหรือเหตุที่ทำให้เกิดผลความสำเร็จในการนำระบบ e-Customs มาใช้ในการปฏิบัติงาน

เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี หมายถึง ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานทางด้านการเงินและบัญชีระบบ e-Customs ในด่านศุลกากร

ด่านศุลกากร หมายถึง ด่านที่ตั้งไว้โดยกฎกระทรวง ณ ทางอนุมัติเพื่อเก็บศุลกากรแก่ของที่ขนส่งโดยทางนั้น และเพื่อตรวจของด้วย

ระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ระบบ e-Customs ซึ่งใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานพิธีการทางศุลกากรในการนำเข้าและส่งออกสินค้า พร้อมกับการปรับระบบงานในกรมศุลกากรไปสู่ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีเป้าหมายที่จะนำกระบวนการทางศุลกากรไปสู่ระบบไร้เอกสาร (Paperless) และลดการคอร์รัปชัน